

יש צדיק אוֹבד בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מְאָרִיף בְּרַעְתּוֹ, שְׁלֹמֹה דְהוֹת חֲכַמְתָּא יְתִירָא (נ"א יקריא) עַל כֹּלָּא, מְאִי קָאָמַר בְּהַאי קָרָא. אֱלָא, שְׁלֹמֹה רָמַז דְחֲכַמְתָּא קָא רָמַז. דְהָא חֲזִינָן אֹרְחוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא דְלָאוּ הָכִי, דְהָא כְּתִיב, (ירמיה יז) וְלֹתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכֵּי וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו. אֱלָא שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם שְׂפָאן רָמַז.

שְׁשֻׁנֵנוּ, כְּשִׁעֲנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצִים לְהַשְׁגִּיחַ בְּעוֹלָם וּלְעֵינַן בּוֹ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (עֵינֵי ה' הִמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ (זכריה ד) וְכָתוּב כִּי וְגו') כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוּטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְנִמְצְאִים רָשָׁעִים בְּעוֹלָם, אוֹתוֹ צְדִיק שְׁנִמְצָא בְּדוֹר נִתְפָּס בְּחֻטְאָם, וְלָרָשָׁעִים מְאָרִיף הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְגֹז עִמָּהֶם עַד שְׁיָשׁוּבוּ, וְאִם לֹא - לֹא יִמְצָא מִי שְׁיִבְקֶשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, מִשׁוּם שְׂאוֹתוֹ צְדִיק הַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם.

מִשׁוּם כֶּף שְׁנִינּוּ, לְעוֹלָם אַל יְדוּר אָדָם אֱלָא בְּמִקּוּם שְׂאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה דְרִים בְּתוֹכוֹ. מַה הַטְעַם? מִשׁוּם שְׂאוֹי לְזֶה שְׂמִדוּרוֹ בֵּין הַרְשָׁעִים, מִשׁוּם שֶׁהוּא נִתְפָּס בְּחֻטְאֵיהֶם, וְאִם יְדוּרוֹ בֵּין צְדִיקִים, מִיִּטְיָבִים לוֹ בְּגִלְלָם.

שְׁהַרְי רַב חֲסֵדָא הִנֵּה דִיּוּרוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה בֵּין קְפוּטְקָאִים, וְהַשְׁעָה הֵיטָה דְחֻקָּה לוֹ וּמַחְלוֹת רוּדְפוֹת אַחֲרָיו. נִסַּע וְשָׁם מְדוּרוֹ בֵּין בְּעֵלֵי מַגְנִים שֶׁל צְפוּרִי, וְעֵלָה וְזָכָה לְכֻמָּה טוֹבוֹת, לְכֻמָּה עֶשֶׂר, לְכֻמָּה תוֹרָה, וְאָמַר: כָּל זֶה זְכִיתִי עַל שְׁנִכְנַסְתִּי בֵּין אוֹתָם שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ לְהִיטִיב לָהֶם.

דְּבַר אַחַר אֶת הַכֹּל רְאִיתִי בִימֵי הַבְּלִי - וְכִי שְׁלֹמֹה, שְׁדַרְגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל חֲכַמָּה הָיוּ בּוֹ עַל כָּל בְּנֵי הַדּוֹר, שְׂפָתוֹב וַיִּחַפְּס מִכָּל

יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מְאָרִיף בְּרַעְתּוֹ, שְׁלֹמֹה דְהוֹת חֲכַמְתָּא יְתִירָא (נ"א יקריא) עַל כֹּלָּא, מְאִי קָאָמַר בְּהַאי קָרָא. אֱלָא, שְׁלֹמֹה רָמַז דְחֲכַמְתָּא קָא רָמַז. דְהָא חֲזִינָן אֹרְחוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא דְלָאוּ הָכִי, דְהָא כְּתִיב, (ירמיה יז) וְלֹתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכֵּי וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו. אֱלָא תְרֵי עֲנִינֵי נִינְהוּ, דְקָא רָמַז הַכָּא.

דְתַנִּינָן, כִּד עֵינָיו דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּעָאן לְאַשְׁגָּחָא בְּעֵלְמָא, וְלְעֵינָא בִּיהַ,

כְּמָה דְכְּתִיב (ס"א עֵינֵי ה' הִמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ (זכריה ד) וְכָתוּב כִּי וְגו') (דברי הימים ב טז) כִּי יִי עֵינָיו מְשׁוּטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְאַשְׁפַּחַן חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, הַהוּא צְדִיקָא דְאַשְׁתַּכַּח בְּדָרָא, אֲתַפֵּס בְּחוּבֵייהוּ. וְחֲיִיבֵיָא מְאָרִיף קְדֻשָׁא בְרִיף הוּא רוּגְזִיָּה עִמָּהוֹן עַד דִּיתוּבוּן. וְאִי לָאוּ, לָא יִשְׁתַּפַּח מְאֵן דִּיתַבַּע רַחֲמֵי עֲלֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ, מִשׁוּם דְהַהוּא זַכָּאָה, אֲסַתַּלַּק מִעֵלְמָא.

בְּנִינֵי כֶּף תְּנִינָן, לְעוֹלָם אַל יְדוּר אָדָם אֱלָא בְּמִקּוּם שְׂאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה דְרִים בְּתוֹכוֹ. מְאִי טַעֲמָא. מִשׁוּם דְּוִי לְהַאי דְמְדוּרִיָּה בֵּין חֲיִיבֵיָא, דְהוּא אֲתַפֵּס בְּחוּבֵייהוּ, וְאִי דִיּוּרִיָּה בֵּין זַכָּאִין, אוֹטְיָבִין לִיהַ בְּגִינֵייהוֹן.

דְהָא רַב חֲסֵדָא, הָוָה דִּיּוּרִיָּה בְּקַדְמִיתָא בִּינֵי קְפוּטְקָאִי, וְהָוָה דְחִיקָא לִיהַ שְׁעֵתָא, וּמְרַעִין רְדַפִּין אַבְתְּרוּי. נִטַּל וְשׁוּי מְדוּרִיָּה בֵּין מְאָרִי תְרִיסִין דְצְפוּרִי, וְסָלִיק, וְזָכָה לְכֻמָּה טָבִין, לְכֻמָּה עוֹתְרָא, לְכֻמָּה אוֹרִייתָא, וְאָמַר, כָּל הַאי זְכִינָא, עַל דְעֵאלִית בֵּין אִינוּן דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲשַׁגַּח לְאוּטְבָא לְהוּ.

דְּבַר אַחַר, אֶת הַכֹּל רְאִיתִי בִימֵי הַבְּלִי. וְכִי

שְׁלֹמֹה, דִּדְרַגִּין עֲלָאִין דְחֲכַמְתָּא הוּוּ בִּיהַ, עַל כָּל בְּנֵי דְרָא דְכְּתִיב